

365

Besluit van 25 juni 1993, houdende onder meer voorschriften omtrent de inrichting van het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (Inrichtingsbesluit v.a.v.o.)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen van 1 april 1993, nr. 93013 842/3220, directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Gelet op de artikelen 23b, tweede lid, en 27 van de Wet op het voortgezet onderwijs;

Gezien het advies van de Onderwijsraad (advies van 29 januari 1993, nr. OR 92000294/4 K);

De Raad van State gehoord (advies van 14 mei 1993, nr. W05.93.0205);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen van 22 juni 1993, nr. 93035707/3220, directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

HOOFDSTUK II. TOELATING EN VERWIJDERING

Artikel 2. Toelating

Artikel 3. Toelaatbaarheidsvoorwaarden

Artikel 4. Inschrijving in vakken

Artikel 5. Schorsing

Artikel 6. Definitieve verwijdering

Artikel 7. Verzoek om herziening

HOOFDSTUK III. INRICHTING ONDERWIJS

- Artikel 8. Vakken gymnasium
- Artikel 9. Vakken atheneum
- Artikel 10. Vakken h.a.v.o.
- Artikel 11. Vakken m.a.v.o.
- Artikel 12. Vakken oriëntatie en doorstroming

HOOFDSTUK IV. CURSUSDUUR

- Artikel 13. Maximale cursusduur oriëntatie en doorstroming

HOOFDSTUK V. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

- Artikel 14. Besluit avondscholen v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-m.e.a.o.
- Artikel 15. Inwerkingtreding
- Artikel 16. Citeertitel

HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder :
wet: de Wet op het voortgezet onderwijs;
school: een school voor voortgezet algemeen volwassenenonderwijs.

HOOFDSTUK II. TOELATING EN VERWIJDERING

Artikel 2. Toelating

Het bevoegd gezag beslist over de toelating, zo nodig met inachtneming van hetgeen ter zake van de doelgroepen is opgenomen in de beschikking, bedoeld in artikel 21, tweede lid, van de Kaderwet volwasseneneducatie 1991.

Artikel 3. Toelaatbaarheidsvoorwaarden

1. Tot de opleidingen die zijn gericht op het behalen van het diploma m.a.v.o. dan wel onderdelen van dit diploma kan slechts worden toegelaten degene die de leeftijd van 16 jaren heeft bereikt.
2. Tot de opleidingen die zijn gericht op:
  - a. het behalen van een diploma v.w.o. of h.a.v.o.,
  - b. het behalen van onderdelen van deze diploma's, dan wel
  - c. oriëntatie op en doorstroming naar andere vormen van volwasseneneducatie, daaronder mede verstaan onderwijs verzorgd door instellingen voor hoger onderwijs,kan slechts worden toegelaten degene die de leeftijd van 18 jaren heeft bereikt.
3. De inspectie kan ontheffing verlenen van de toelatingsleeftijd, genoemd in het eerste onderscheidenlijk tweede lid, indien naar het oordeel van de inspectie het dagonderwijs voor de desbetreffende leerling niet passend is.

Artikel 4. Inschrijving in vakken

Een tot de school toegelaten leerling dient zich bij de school te laten inschrijven voor onderscheidenlijk:

- a. een of meer examenvakken waarvoor het bevoegd gezag hem in de gelegenheid stelt onderwijs te ontvangen, indien het betreft een opleiding als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel a, van de wet, dan wel een onderdeel van een opleiding, als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel b, van de wet;
- b. een of meer vakken of onderdelen van vakken, indien het betreft een opleiding als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel c, van de wet;
- c. een of meer examenvakken als bedoeld in onderdeel a alsmede een of meer vakken of onderdelen van vakken als bedoeld in onderdeel b.

Artikel 5. Schorsing

1. Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste een week schorsen.
2. Het besluit tot schorsing dient schriftelijk aan de betrokkene en, indien deze minderjarig is, ook aan zijn ouders, voogden of verzorgers, te worden bekend gemaakt.
3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een schorsing voor een periode langer dan een dag, schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Artikel 6. Definitieve verwijdering

1. Het bevoegd gezag kan besluiten tot definitieve verwijdering van een leerling nadat deze en, indien deze minderjarig is, ook zijn ouders, voogden of verzorgers, in de gelegenheid is onderscheidenlijk zijn gesteld hierover te worden gehoord. Een leerling van een opleiding die is gericht op oriëntatie op en doorstroming naar andere vormen van volwasseneneducatie, daaronder mede verstaan onderwijs verzorgd door instellingen voor hoger onderwijs, wordt niet verwijderd op grond van onvoldoende vorderingen. Een leerling van een andere dan een in de tweede volzin bedoelde opleiding wordt op grond van onvoldoende vorderingen niet verwijderd in de loop van een schooljaar.
2. Definitieve verwijdering van een leerplichtige leerling geschiedt slechts na overleg met de inspectie. Hangende dit overleg kan de desbetreffende leerling worden geschorst.
3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een definitieve verwijdering schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Artikel 7. Verzoek om herziening

1. Een besluit tot weigering van de toelating van een kandidaat-leerling of tot definitieve verwijdering van een leerling wordt schriftelijk en met opgave van redenen aan de betrokkene, en indien deze minderjarig is, ook aan zijn ouders, voogden of verzorgers bekend gemaakt. Daarbij wordt tevens de inhoud van het tweede lid vermeld.
2. Binnen dertig dagen na dagtekening van de in het eerste lid bedoelde mededeling kan door de kandidaat-leerling onderscheidenlijk leerling en, indien deze minderjarig is, ook door zijn ouders, voogden of verzorgers, aan het bevoegd gezag schriftelijk om herziening van het besluit worden verzocht.
3. Het bevoegd gezag neemt zo spoedig mogelijk maar uiterlijk binnen dertig dagen na de ontvangst van het verzoek, na overleg met de inspectie en desgewenst andere deskundigen, een beslissing op het

verzoek, maar niet eerder dan nadat de kandidaat-leerling onderscheidenlijk de leerling en, indien deze minderjarig is, ook zijn ouders, voogden of verzorgers, in de gelegenheid zijn gesteld te worden gehoord en kennis hebben kunnen nemen van de op die besluiten betrekking hebbende adviezen of rapporten.

4. Tot de beslissing op het verzoek wordt het besluit tot definitieve verwijdering opgeschort. Het bevoegd gezag kan de desbetreffende leerling gedurende de behandeling van het verzoek de toegang tot de school ontzeggen.

HOOFDSTUK III. INRICHTING ONDERWIJS

Artikel 8. Vakken gymnasium

1. Aan de opleidingen die zijn gericht op het behalen van het diploma v.w.o. aan een gymnasium wordt onderwijs gegeven in de volgende vakken:

- a. Nederlandse taal en letterkunde,
- b. ten minste één van de vakken: Latijnse taal en letterkunde, Griekse taal en letterkunde,
- c. ten minste één van de vakken: Franse taal en letterkunde, Duitse taal en letterkunde, Engelse taal en letterkunde, en
- d. ten minste vier andere vakken uit de vakken: Latijnse taal en letterkunde, Griekse taal en letterkunde, Franse taal en letterkunde, Duitse taal en letterkunde, Engelse taal en letterkunde, Friese taal en letterkunde, Spaanse taal en letterkunde, Russische taal en letterkunde, Turkse taal en letterkunde, Arabische taal en letterkunde, geschiedenis en staatsinrichting, aardrijkskunde, wiskunde A, wiskunde B, natuurkunde, scheikunde, biologie, economische wetenschappen I en recht, economische wetenschappen II en recht, muziek, tekenen, handvaardigheid I (handenarbeid), handvaardigheid II (textiele werkvormen), filosofie, maatschappijleer.

2. Aan de opleidingen die gericht zijn op het behalen van onderdelen van het diploma v.w.o. aan een gymnasium wordt onderwijs gegeven in ten minste één van de vakken genoemd in het eerste lid.

Artikel 9. Vakken atheneum

1. Aan de opleidingen die zijn gericht op het behalen van het diploma v.w.o. aan een atheneum wordt onderwijs gegeven in de volgende vakken:

- a. Nederlandse taal en letterkunde,
- b. ten minste één van de vakken: Franse taal en letterkunde, Duitse taal en letterkunde, Engelse taal en letterkunde, en
- c. ten minste vijf andere vakken uit de vakken: Franse taal en letterkunde, Duitse taal en letterkunde, Engelse taal en letterkunde, Friese taal en letterkunde, Spaanse taal en letterkunde, Russische taal en letterkunde, Turkse taal en letterkunde, Arabische taal en letterkunde, geschiedenis en staatsinrichting, aardrijkskunde, wiskunde A, wiskunde B, natuurkunde, scheikunde, biologie, economische wetenschappen I en recht, economische wetenschappen II en recht, muziek, tekenen, handvaardigheid I (handenarbeid), handvaardigheid II (textiele werkvormen), filosofie, maatschappijleer.

2. Aan de opleidingen die gericht zijn op het behalen van onderdelen van het diploma v.w.o. aan een atheneum wordt onderwijs gegeven in ten minste één van de vakken genoemd in het eerste lid.

Artikel 10. Vakken h.a.v.o.

1. Aan de opleidingen die zijn gericht op het behalen van een diploma h.a.v.o. wordt onderwijs gegeven in de volgende vakken:

- a. Nederlandse taal en letterkunde,
- b. ten minste één van de vakken: Franse taal en letterkunde, Duitse taal en letterkunde, Engelse taal en letterkunde, en
- c. ten minste vier andere vakken uit de vakken: Franse taal en letterkunde, Duitse taal en letterkunde, Engelse taal en letterkunde, Friese taal en letterkunde, Spaanse taal en letterkunde, Russische taal en letterkunde, Turkse taal en letterkunde, Arabische taal en letterkunde, geschiedenis en staatsinrichting, aardrijkskunde, wiskunde A, wiskunde B, natuurkunde, scheikunde, biologie, handelswetenschappen en recht, muziek, tekenen, handvaardigheid I (handenarbeid), handvaardigheid II (textiele werkvormen), maatschappijleer.

2. Aan de opleidingen die gericht zijn op het behalen van onderdelen van het diploma h.a.v.o. wordt onderwijs gegeven in ten minste één van de vakken genoemd in het eerste lid.

Artikel 11. Vakken m.a.v.o.

1. Aan de opleidingen die zijn gericht op het behalen van een diploma m.a.v.o. wordt onderwijs gegeven in de volgende vakken:

- a. Nederlandse taal,
- b. ten minste één van de vakken: Franse taal, Duitse taal, Engelse taal, en
- c. ten minste vier andere vakken uit de vakken: Franse taal, Duitse taal, Engelse taal, Friese taal, Spaanse taal, Turkse taal, Arabische taal, geschiedenis en staatsinrichting, aardrijkskunde, wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie, economie, muziek, tekenen, handvaardigheid I (handenarbeid), handvaardigheid II (textiele werkvormen), maatschappijleer.

2. Aan de opleidingen die gericht zijn op het behalen van onderdelen van het diploma m.a.v.o. wordt onderwijs gegeven in ten minste één van de vakken genoemd in het eerste lid.

Artikel 12. Vakken oriëntatie en doorstroming

De vakken van de opleidingen, bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel c, van de wet kunnen bestaan uit de in de artikelen 8 tot en met 11 genoemde vakken alsmede uit andere door het bevoegd gezag, mede gelet op het desbetreffende plan, bedoeld in artikel 20 van de Kaderwet volwasseneneducatie 1991, aan te wijzen vakken die van belang zijn in verband met de gerichtheid van de onderscheiden opleidingen op oriëntatie op en doorstroming naar andere vormen van volwasseneneducatie, daaronder mede verstaan onderwijs verzorgd door instellingen van hoger onderwijs, zoals deze gerichtheid blijkt uit de in het schoolwerkplan per opleiding vermelde organisatie en inrichting van het onderwijs.

HOOFDSTUK IV. CURSUSDUUR

Artikel 13. Maximale cursusduur oriëntatie en doorstroming

De cursusduur van de opleidingen, bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel c, van de wet bedraagt ten hoogste twaalf maanden, met dien verstande dat de cursusduur van opleidingen, gericht op het behalen van het diploma Nederlands als tweede taal, ten hoogste vierentwintig maanden bedraagt.

HOOFDSTUK V. SLOTBEPALINGEN

Artikel 14. Besluit avondscholen v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-m.e.a.o.

Het Besluit avondscholen v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-m.e.a.o. wordt ingetrokken.

Artikel 15. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 augustus 1993.

Artikel 16. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Inrichtingsbesluit v.a.v.o.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 25 juni 1993

Beatrix

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
Tevens zal het advies met de daarbij terinzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 10 augustus 1993, nr. 150

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen,
J. M. M. Ritzen

Uitgegeven de vijftiende juli 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

Dit besluit bevat de regeling voor de inrichting van het onderwijs aan scholen voor voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (hierna: v.a.v.o.).

Het besluit strekt ter uitvoering van twee bepalingen van de Wet op het voortgezet onderwijs (W.V.O.) voor zover het de scholen voor v.a.v.o. aangaat:

a. artikel 23b, tweede lid, zoals in de W.V.O. opgenomen door de Wet van 27 mei 1992 inzake het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (Stb. 336), welk artikel de bevoegdheid regelt om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorschriften vast te stellen omtrent uitsluitend:

1. de voor het behalen van elk van de diploma's of onderdelen van diploma's als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel a onderscheidenlijk onderdeel b, van de wet noodzakelijke vakken. Het gaat daarbij om diploma's of onderdelen daarvan, verbonden aan opleidingen voor m.a.v.o., h.a.v.o. en v.w.o.,

2. de vakken of onderdelen van vakken waaruit de op oriëntatie en doorstroming gerichte opleidingen, bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel c, van de wet, kunnen bestaan, en

3. de cursusduur van de opleidingen;

b. artikel 27 van de W.V.O., dat de bevoegdheid geeft om voorwaarden voor de toelating en voorschriften omtrent verwijdering en voorwaardelijke bevordering vast te stellen.

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de Wet van 27 mei 1992 (Stb. 336), regelende het v.a.v.o. (Kamerstukken II 1988/89, 21 281, nr. 3, blz. 33) is aangegeven dat voor het v.a.v.o. een inrichtingsbesluit van beperkte strekking zal worden opgesteld.

Allereerst zullen de verplicht te verzorgen vakken worden genoemd, voor de opleidingen, gericht op het behalen van een diploma v.w.o., h.a.v.o. of m.a.v.o.

Voor de op oriëntatie en doorstroming gerichte opleidingen kan ingevolge de W.V.O. worden bepaald uit welke vakken of onderdelen daarvan deze opleidingen kunnen bestaan. Het is daarbij blijkens de memorie van toelichting niet de bedoeling dat dit per opleiding wordt bepaald. Volstaan is in dit besluit dan ook met meer globale bepalingen.

Ten aanzien van v.w.o., h.a.v.o. en m.a.v.o. is geen gebruik gemaakt van de eveneens in artikel 23b, tweede lid, van de wet neergelegde bevoegdheid om ook de cursusduur van de opleidingen vast te stellen. Hieraan bestaat voor die opleidingen vooralsnog geen behoefte, naast artikel 24c, eerste juncto derde lid onderdeel c.1°, en zesde lid, van de wet, waar wordt bepaald dat in het schoolwerkplan de cursusduur dient te worden vermeld en een verantwoording en omschrijving van het onderwijs aan de school moeten worden gegeven, een en ander onder toezicht van de inspectie.

Bij de beoordeling van de vraag naar de wenselijkheid van een wettelijk vastgelegde c.q. gemaximeerde cursusduur hebben meer in het bijzonder de volgende overwegingen een rol gespeeld.

In de eerste plaats biedt naar het oordeel van ondergetekende de planningsbevoegdheid van de samenwerkende gemeenten op grond van artikel 20 van de Kaderwet volwasseneneducatie 1991 (KVE 1991) voldoende ruimte om sturing uit te oefenen op het onderwijsaanbod van de school. Er vanuit gaande dat de gemeenten op zorgvuldige wijze die bevoegdheid gebruiken, kan in goed overleg tussen de scholen voor

v.a.v.o. en de desbetreffende gemeenten een op het doelgroepenbeleid van de gemeenten afgestemd aanbod van intensieve en minder intensieve opleidingen tot stand worden gebracht.

Een bij algemene maatregel van bestuur vastgestelde of gemaximeerde cursusduur zou het hiervoor bedoelde proces kunnen belemmeren en de mogelijkheden om op de cursisten toegesneden programma's te bieden kunnen beperken.

In de tweede plaats wordt van het niet-vaststellen van de cursusduur verwacht dat opleidingen over het algemeen korter en intensiever zullen zijn. Zou verlenging van de gemiddelde cursusduur optreden, dan kan dit aanleiding zijn om de cursusduur alsnog, bij een toekomstige wijziging van het onderhavige besluit, te maximeren.

Tenslotte is overwogen dat in een systeem waarin onder meer de lessentabellen, de leraarlessenformules, de duur van deze lessen en het aantal lessen niet meer zijn geregeld, het regelen van de cursusduur minder goed past.

De wijze waarop scholen met de cursusduur omgaan kan overigens naar aanleiding van het jaarverslag van de school uitdrukkelijk worden geëvalueerd, indien de regeling van het jaarverslag zodanig wordt vormgegeven dat de invulling van de cursusduur expliciet als onderwerp voor beleidsevaluatie wordt opgenomen. Een dergelijke regeling wordt overwogen.

Wel is overigens gekozen voor regeling in dit besluit van de cursusduur van op oriëntatie en doorstroming gerichte v.a.v.o.-opleidingen. Dit in verband met het gegeven dat opleidingen in de sfeer van oriëntatie en doorstroming niet op een centraal vastgesteld doel zijn gericht. Om de leerlingen een zo adequaat mogelijke leerweg te laten volgen geldt voor deze opleidingen daarom een cursusduur van maximaal 12 maanden. Bij de vaststelling van deze cursusduur van 12 maanden is aangesloten bij de huidige praktijk van het dag-/avondonderwijs waar het betreft de intensiteit van de opleidingen, gericht op het verwerven van een diploma m.a.v.o., h.a.v.o. of v.w.o..

Die praktijk toont aan dat, bij een gestaag teruglopend deelnemersaantal, door steeds meer scholen intensieve, diplomagerichte opleidingen worden aangeboden van maximaal 1 jaar (zogenaamde versnelde programma's).

Oriëntatie- dan wel op doorstroom gerichte programma's worden gekenmerkt door maatwerk ten behoeve van de deelnemer. Bij dit maatwerk worden elementen uit de diplomagerichte opleidingstrajecten zodanig georganiseerd aangeboden dat de deelnemer in staat wordt gesteld in een kortere tijdspanne dan de oorspronkelijke diplomagerichte opleiding waaruit de elementen zijn gedestilleerd, deze te doorlopen. Door het stellen van een maximale tijdsduur voor de genoemde programma's van een jaar, wordt deelnemers de mogelijkheid geboden zonder onnodige omwegen waar het traject en tijdspad betreft, in- dan wel door te stromen in de gewenste beroepsopleiding, dan wel (terug) naar de arbeidsmarkt.

Schakelprogramma's Nederlands als tweede taal wijken qua einddoel af van de overige schakelprogramma's. Zij zijn immers gericht op het afleggen van een staatsexamen Nederlands als tweede taal. Het doorlopen van een dergelijk opleidingstraject vergt, zo blijkt uit de praktijk in het dag-/avondonderwijs, afhankelijk van de intensiteit van het programma en het instapniveau van de deelnemer uit de specifieke doelgroepen waarvoor deze opleidingen worden gegeven, in een aantal gevallen meer dan de huidige tijdsduur van 12 maanden. Op grond van geluiden uit het veld van het dag-/avondonderwijs is op grond van deze praktijkervaringen voor op het staatsexamen gerichte schakelprogramma's gekozen voor een tijdsduur van 24 maanden. Dit laat uiteraard onverlet de noodzaak ook bij deze programma's aan te sluiten bij de

wensen en mogelijkheden van individuele deelnemers (opleidingsniveau, inhoud van het aanbod en gewenste intensiteit) en te kiezen voor programma's van minder van 24 maanden.

Voor het formuleren van de bepalingen van het besluit is uitgegaan van de bestaande voorschriften in het Besluit avondscholen v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-m.e.a.o. (hierna: Besluit avondscholen) en op enkele onderdelen in het Inrichtingsbesluit dagscholen m.b.o. Alleen waar dat noodzakelijk bleek is van die voorschriften afgeweken.

2. Advies Onderwijsraad

Met het onderhavige besluit stemt de Onderwijsraad in zijn advies van 29 januari 1993, OR 92000294/4 K, in grote lijnen in, doch een aantal bepalingen geeft hem aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen.

Met betrekking tot de toelatingsleeftijd tot opleidingen die zijn gericht op oriëntatie en doorstroming (O&S-opleidingen) is de Raad – evenals een tweetal andere organisaties – van mening dat, gezien het karakter van deze cursussen, de opleidingen open dienen te staan voor cursisten vanaf 16 jaar. Naar aanleiding daarvan, wordt opgemerkt dat, zoals uit de benaming «volwassenenonderwijs» al moge blijken, deze vorm van onderwijs uitdrukkelijk bedoeld is voor volwassen personen. De grens daarvoor is ontleend aan de meerderjarigheidsleeftijd en komt overeen met de definitie van volwassene in de KVE 1991. Deze leeftijd bedraagt 18 jaar. Slechts ten aanzien van de opleidingen die zijn gericht op het behalen van een diploma m.a.v.o., is om redenen die zijn aangegeven in de artikelsgewijze toelichting, de toelatingsleeftijd gesteld op 16 jaar.

De in artikel 3, derde lid, opgenomen ontheffingsbepaling zou naar het oordeel van de Raad moeten worden aangepast in die zin dat de keuze van de leerling en het beleid van de opnemende school voorop dienen te staan. Het stellen van een bepaalde grens in een wettelijke regeling, die door het bevoegd gezag van een school in samenspraak met de leerling zou kunnen worden doorbroken, komt de ondergetekende in het onderhavige geval onjuist voor. In het kader van het beleid dat erop is gericht om voortijdig schoolverlaten te beperken en passende leerwegen te bieden aan jongeren, is het niet wenselijk dat degenen die overwegen het dagonderwijs op jeugdige leeftijd te verlaten, via het v.a.v.o. te gemakkelijk een alternatieve leerweg wordt geboden in het volwassenenonderwijs, dat in het algemeen niet is toegesneden op jeugdigen. Voor jeugdigen is zo'n leertraject – op een enkele uitzondering na – niet als passende vorm van onderwijs te beschouwen. Voor de hier bedoelde categorie jeugdigen zijn andere leerwegen, zoals het m.b.o. en het leerlingwezen, meer geëigend. Bovendien worden voor deze categorie zowel in het voortgezet onderwijs als in het beroepsonderwijs instrumenten ingezet, gericht op het behalen van een startkwalificatie.

In de Uitwerkingsnotitie Vormingswerk (Kamerstukken II, 1991/92, 22 300 VIII, nr. 51) wordt ook het vormingswerk ondermeer als complementaire voorziening ingezet voor bedoelde categorie jeugdigen. Nu de inspectie is belast met het toezicht op het volwassenenonderwijs, behoort het tevens tot die taak zorg te dragen voor een correcte toepassing van de wettelijke uitzonderingsmogelijkheid op het leeftijds-criterium door hieraan via beleidsregels invulling te geven, op basis van een oordeel over de vraag of het jeugdonderwijs (dagonderwijs) voor de desbetreffende leerling niet passend is.

Dat – zoals de Onderwijsraad opmerkt – in artikel 4 de niet-examen-vakken en het vak Nederlands als tweede taal niet zijn opgenomen, is een gevolg van het feit dat artikel 23b van de WVO, dat als grondslag dient voor dit besluit, spreekt over vakken die noodzakelijk zijn voor het behalen van een diploma. De vakken die worden verzorgd in de O&S-opleidingen, zijn niet gericht op het behalen van een diploma;

reden waarom in artikel 4 van dit besluit wordt gesproken over «vakken (...), indien het betreft een opleiding als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel c, van de wet». Deze woorden omvatten mede de niet-examenvakken en het vak Nederlands als tweede taal.

De in artikel 6, eerste lid, opgenomen bepaling dat een leerling van een opleiding die is gericht op oriëntatie en doorstroming, niet wordt verwijderd op grond van onvoldoende vorderingen, is volgens de Raad niet in het belang van de leerling. Naar de mening van de ondergetekende is verwijdering gedurende de beperkte duur van O&S-programma's niet aan de orde. Indien toch behoefte bestaat om een leerling te doen stoppen met een O&S-opleiding, ligt het op de weg van het bevoegd gezag daartoe in overleg te treden met de desbetreffende leerling. De O&S-opleidingen zijn niet zozeer direct gericht op het behalen van een diploma, als wel beogen voor de individuele leerling «maatwerk» te leveren, gericht op doorstroming naar een kwalificerende opleiding. Om in dit verband de onvoldoende vorderingen grond te laten zijn voor verwijdering, zou naar het oordeel van de ondergetekende niet goed verenigbaar zijn met het bedoelde karakter van deze opleidingen.

De Onderwijsraad is van mening dat in de artikelen 8, 9 en 10 de term «examenvakken» niet juist is en zou moeten worden vervangen door «vakken». In overeenstemming met de in de inrichtingsbesluiten van de verschillende onderwijssoorten gebruikelijke terminologie, wordt thans ook in het onderhavige besluit gesproken van «vakken».

Bij de in artikel 13 vastgestelde maximale cursusduur voor O&S-opleidingen wijst de Onderwijsraad erop dat de scholen een grote vrijheid wordt geboden, maar dat de instrumenten ontbreken om de gerealiseerde onderwijsprestatie vast te stellen. Naar de ondergetekende meent biedt de planningssystematiek van de KVE 1991 voldoende basis om de bedoelde «onderwijsproductie» aan te geven. Tevens merkt de Raad bij artikel 13 op dat geen rekening is gehouden met verschillen tussen cursisten, en dat het in de toelichting gehanteerde argument van harmonisatie van alle O&S-opleidingen nader gespecificeerd dient te worden. Naar aanleiding van deze opmerking en van een soortgelijke opmerking van het NGL is de desbetreffende passage in de toelichting herschreven.

3. Financiële gevolgen

Het besluit heeft geen financiële gevolgen.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2

Dit artikel stemt overeen met artikel 2, eerste lid, van het Inrichtingsbesluit dagscholen m.b.o.

Omdat in de praktijk geen behoefte blijkt te bestaan aan de mogelijkheid tot delegatie van de toelatingsbeslissingen aan een toelatingscommissie, is die delegatiemogelijkheid niet meer opgenomen. Voorts bestaat evenmin behoefte aan handhaving van de mogelijkheid tot delegatie aan de directeur, naast de in artikel 37c van de W.V.O. al geregelde mogelijkheid tot delegatie van bepaalde taken en bevoegdheden, waaronder deze, aan een centrale directie.

Het is voorts aan de centrale directie zelf om te bepalen welk lid met de aldus gedelegeerde toelatingsbeslissingen wordt belast.

Opgemerkt zij verder nog dat het bevoegd gezag bij het nemen van beslissingen omtrent toelating de grenzen in acht zal dienen te nemen, gesteld in de beschikking op grond van artikel 21, tweede lid, van de KVE

1991, inzake toekenning van een bijdrage aan de desbetreffende school voor v.a.v.o. In artikel 2 is dit voor alle duidelijkheid expliciet aangegeven.

Bedoelde beschikking vermeldt welke activiteiten worden bekostigd en ook het aantal deelnemers waarvoor de activiteiten worden verricht. In voorkomende gevallen wordt bovendien vermeld voor welke doelgroepen de activiteiten zijn bedoeld.

De wijze waarop het bevoegd gezag aan de beschikking gevolg geeft, is ingevolge artikel 24c, derde lid onderdeel e, van de W.V.O., element van het schoolwerkplan van de school. Laat het bevoegd gezag in strijd met de beschikking leerlingen tot de school toe (bij voorbeeld leerlingen die niet tot de in de beschikking vermelde doelgroep behoren), dan kan de inspectie dit signaleren. Eventueel wordt het oordeel van de Onderwijsraad ingewonnen, aan wiens uitspraak het bevoegd gezag zich onderwerpt (artikel 24c, zesde lid, van de W.V.O.).

Artikel 3

In dit artikel is de toelatingsleeftijd voor de m.a.v.o.-opleidingen gesteld op 16 jaar en voor de overige v.a.v.o.-opleidingen op 18 jaar. De 16-jarigen zijn nog partieel leerplichtig en dienen daarom ingevolge de Leerplichtwet 1969 aan een op grond van die wet aangewezen instelling te zijn ingeschreven. Omdat ook de scholen voor v.a.v.o. worden aangewezen als instellingen waaraan de partiële leerplicht kan worden vervuld, kunnen deze 16-jarigen hun partiële leerplicht vervullen aan een v.a.v.o.-school wat de m.a.v.o.-opleiding betreft. Uitgangspunt voor het bepalen van deze leeftijd is daarnaast dat is aangesloten bij de feitelijke situatie in het dag-avondonderwijs vóór de totstandkoming van het onderhavige besluit.

Zij die jonger zijn dan 16 respectievelijk 18 jaar, dienen in beginsel zoveel als mogelijk is het dagonderwijs te volgen. In het derde lid van dit artikel is de mogelijkheid opgenomen dat de inspectie ontheffing verleent van het leeftijds criterium, als zij van oordeel is dat het dagonderwijs voor de leerling niet passend is. Van deze mogelijkheid wordt alleen in uitzonderingsgevallen gebruik gemaakt. De inspectie zal hiervoor nog beleidsregels formuleren.

Overigens geldt deze ontheffingsmogelijkheid, conform het Besluit avondschole, ook voor de toelatingsleeftijd van 16 jaar.

Artikel 3 bevat geen inhoudelijke toelatingsvoorwaarden.

Ook ontbreekt, anders dan het geval is ten aanzien van korte opleidingen en oriënterende en schakelende opleidingen in het m.b.o. (zie artikel 3, tweede lid, van het Inrichtingsbesluit dagscholen m.b.o.), een verbod om bij toelating van leerlingen voor oriëntatie en doorstroming eisen aan de vooropleiding te stellen. Het al dan niet stellen van eisen wordt wat oriëntatie en doorstroming betreft overgelaten aan het bevoegd gezag van de school. Zie in dit kader ook de in artikel 2 opgenomen verwijzing naar de KVE 1991 op het punt van doelgroepen.

Ondergetekende gaat er vanuit dat voor toelating tot oriëntatie en doorstroming in het algemeen geen opleidingseisen zullen worden gesteld. In verband met de nieuwe bekostigingssystematiek voor het v.a.v.o. valt echter niet geheel uit te sluiten dat de aanmeldingen het aantal beschikbare plaatsen zullen overtreffen. In dat geval ligt het voor de hand dat het bevoegd gezag met inachtneming van de beschikking, bedoeld in artikel 21 van de KVE 1991 wat eventuele daarin opgenomen doelgroepen betreft, criteria ontwikkelt voor toelating tot de opleiding. Het past niet in deze systematiek dat bij voorbaat één van de mogelijke factoren die bij die toelating een rol kunnen spelen, krachtens de wet wordt uitgesloten. Met name bij toelating tot onderdelen van oriëntatie en doorstroming die zich richten op doorstroming naar hoger kwalifice-

rende opleidingen ligt het stellen van vooropleidingseisen zelfs voor de hand.

Artikel 4

Dit artikel is vergelijkbaar met artikel 6, eerste lid, van het Besluit avondscholen.

Artikel 5

Artikel 5 is gelijkloidend aan artikel 7 van het Besluit avondscholen.

Artikel 6

Deze bepaling is, afgezien van de andere benaming van opleidingen, gelijkloidend aan artikel 9 van het Inrichtingsbesluit dagscholen m.b.o.

Er is voorzien in een hoorplicht: het bevoegd gezag kan slechts tot definitieve verwijdering overgaan als een leerling en, bij minderjarigheid van de leerling, de ouders/verzorgers, gehoord is onderscheidenlijk zijn.

Artikel 7

De regeling in artikel 7 van het verzoek om herziening stemt overeen met artikel 10 van het Inrichtingsbesluit dagscholen m.b.o. en met artikel 7b van het Besluit avondscholen.

Ook in dit artikel is een bepaling met betrekking tot de hoorplicht opgenomen: het bevoegd gezag neemt pas nadat de leerling en eventueel de ouders/verzorgers gehoord zijn, een beslissing op het verzoek tot herziening.

Artikel 8

De opsomming van examenvakken waarin voor het behalen van het v.w.o.-diploma aan gymnasia onderwijs moet worden gegeven is identiek aan die van artikel 9, eerste lid, van het Besluit avondscholen.

Artikel 9

Deze opsomming van vakken voor het v.w.o.-diploma aan athenea stemt overeen met artikel 10, eerste lid, van het Besluit avondscholen, zoals dat als gevolg van de wijziging bij besluit van 20 december 1990 (Stb. 1991, 38) zou komen te luiden.

Artikel 10

De opsomming van h.a.v.o.-vakken in artikel 10, eerste lid, stemt overeen met die in artikel 12, eerste lid, van het Besluit avondscholen.

Artikel 11

Artikel 11, eerste lid, bevat een opsomming van vakken die gelijk is aan de opsomming in artikel 13, eerste lid, van het Besluit avondscholen.

Het tweede lid is opgenomen omdat opleidingen ook kunnen zijn gericht op het behalen van alleen onderdelen van het m.a.v.o.-diploma.

Artikelen 8 tot en met 11

In afwijking van het Besluit avondscholen bevat het onderhavige besluit niet de bepaling dat het onderwijs in de onderscheiden oplei-

dingen mede studielessen kan omvatten. Een dergelijke bepaling is niet langer nodig, nu de voorschriften met betrekking tot de minimumlessentabel en de leraarlessen zijn vervallen.

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen,
J. M. M. Ritzen